

ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Овчаренко О.М.

Українська медична стоматологічна академія

Обґрунтовано необхідність і досліджено особливість підготовки лікарів нової генерації в умовах реформування системи охорони здоров'я.

Ключові слова: лікар, освіта, вища медична освіта, система охорони здоров'я, реформування системи охорони здоров'я.

The necessity of the training of physicians of the new generation in the conditions of reforming the health care system was substantiated.

Keywords: doctor, education, higher medical education, health care system, reform of health care system.

Необхідність реформування медичної й освітньої галузей, з огляду на оновлений зміст освіти і вимоги суспільства до медиків як фахівців нової генерації, пов'язане з тим, що сучасне суспільство вимагає кваліфікованих фахівців, що вирізняються високим інтелектуальним потенціалом, особистісною і професійною культурою. Це потребує створення оновленої моделі системи освіти, що відображає основні ознаки сучасної культури й забезпечує формування в студентів-медиків толерантності та гуманістичної спрямованості домінуючих соціальних цінностей сучасного суспільства, здатності до креативності, саморозвитку й самоосвіти упродовж життя.

Одним із найважливіших ресурсів успішної реалізації медичної реформи є належне кадрове забезпечення і якісна підготовка медичного персоналу. Системні зміни у вітчизняній медицині потребують нової генерації якісно і всебічно підготовленого медичного персоналу, що покладає особливу відповідальність на вищу медичну освіту. Зростає значення формування особистісних якостей майбутніх лікарів – морально-психологічної культури, гуманістичного світогляду, ціннісних орієнтацій з урахуванням реалій сьогодення.

Реформування системи охорони здоров'я і перехід від традиційної до сучасної моделі освіти висуває принципово нові вимоги щодо змісту, спрямованості й організації освіти в закладах вищої медичної освіти України. В умовах модернізації сучасної вищої освіти відбувається постійний пошук ефективних механізмів, які дозволяють зберегти найкращі традиції та забезпечити безперервну підтримку інноваційних процесів [1].

Підготовка лікарів нової генерації в умовах реформування системи охорони здоров'я має базуватися на основних трендах в управлінні медичним персоналом:

1. Медицина стає доступнішою;
2. Відбувається старіння населення;
3. Поширення неінфекційних хвороб;
4. Проведення державних реформ;
5. Стрімке розширення приватної медицини;
6. Закордонні інвестиції;
7. Поширення медичного туризму.

Вища медична освіта має також урахувати сучасні виклики в управлінні медичним персоналом:

1. Низькі державні витрати на охорону здоров'я (2,6% ВВП у 2018 р. [2]);
2. Недостатньо розвинута інфраструктура системи охорони здоров'я;
3. Дефіцит медичних спеціалістів (за даними за 2017 р., в Україні не вистачає 2,5 тисяч лікарів загальної практики і 900 дитячих лікарів [3]);
4. Повільний прогрес ІТ медицини.

Трансформація системи охорони здоров'я полягає в зміні моделі надання медичних послуг, коли перед лікарями постає завдання освоїти нові ролі, навички і завдання, а саме:

1. Нові ролі / посади, такі як маркетолог медичних послуг, «лікар у мережі», який надає медичні послуги дистанційно, аналітик DRG (Diagnosis Related Groups – системи оплати медичних послуг на основі діагностично-пов'язаних груп).
2. Нові навички і компетенції, такі як ІТ компетенції, лідерство, робота в команді.
3. Розширення завдань, коли медичний персонал виконує також адміністративні завдання (управління персоналом, бюджетом, контроль якості).

На нашу думку, лікарю нової генерації, крім навичок, які були базовими в старій моделі освіти (медичні знання, комплексна медична практика, розвиток практичних навичок і знань, професіоналізм, турбота про пацієнтів, комунікативні навички, базові ІТ навички), необхідно розвивати нові навички, важливі для нової моделі освіти: лідерські навички, time-management, управління конфліктами, робота в команді, розвинені ІТ навички, гнучкість.

Отже, виникає необхідність забезпечення відповідності вищої медичної освіти парадигмовим принципам сучасної медицини й охорони здоров'я.

Особистість лікаря – це результат пошуків, протиріч, успіхів і поразок. Специфіка професійної діяльності лікаря завжди пов'язана з міжсуб'єктною взаємодією лікаря і пацієнта (його родичів, довірених осіб, друзів тощо). Це зумовлює необхідність формування в майбутнього лікаря не лише комунікативних здібностей, відповідного рівня інтелекту, гуманітарної культури, а й здатності до співчуття, емпатії до недужої людини. Отже, освіта мусить забезпечувати вплив не лише на раціональну, а й психоемоційну складові внутрішнього суб'єктивного світу людини. Особливого соціального значення набуває формування навички управління конфліктами як наслідок доволі тісних взаємовідносин лікаря і пацієнта.

Успішне професійне спілкування лікаря з пацієнтом побудоване на вмінні розпізнати соціальний контекст ситуації, зрозуміти вербальну і невербальну інформацію, правильно інтерпретувати поведінку й особливості пацієнтів. На основі отриманих даних лікарю необхідно прогнозувати можливі негативні зміни поведінки пацієнта,

пов'язані із захворюванням і лікуванням.

Навички ефективної комунікації та вміння спілкуватися з хворими належить до найцінніших якостей лікаря будь-якої медичної спеціальності й визначають ефективність лікувально-діагностичного процесу, ступінь задоволеності пацієнта наданою йому допомогою, а також оцінку професійності фахівця.

У процесі професійної підготовки майбутнього лікаря необхідно сформувати в нього готовність до запобігання конфліктам, а також до їх подолання. На нашу думку, методичним інструментарієм формування означеної готовності є застосування стратегії запобігання конфліктам, дієвість якої забезпечується сукупністю тактик, що унеможливають, зводять до мінімуму виникнення конфліктів і в процесі навчальної, і майбутньої професійної діяльності. Майбутній спеціаліст як активний суб'єкт навчального процесу, спостерігаючи і відчуючи результативність дій викладача, набуває досвіду запобігання конфліктам, який зможе використати в майбутньому.

Загальні способи запобігання конфлікту, які доцільно використовувати в підготовці майбутніх лікарів, такі: ідеологічні – знімаються консенсусом (згодою) викладача і студентів; амбіційні – підкреслюють значущість особистості іншої людини; етичні – керуватися нормами ділового етикету, правилами внутрішнього розпорядку ЗВО.

Ефективні заходи з формування навичок управління конфліктами – це оволодіння психологічними прийомами і навичками безконфліктного спілкування; навичками саморегуляції в складних, конфліктних ситуаціях; оволодіння знаннями, вміннями і навичками розуміння конфліктогенів (слів, дій або їх відсутності, поведінкових актів чи поведінки в цілому, які можуть призвести до конфлікту), позбавлення особистісної конфліктності та конфліктних форм і стереотипів поведінки; навчання правильної (адекватної, конструктивної) поведінки в складній, спірній, передконфліктній або конфліктній ситуації; оволодіння знаннями і вміннями запобігати деструктивним наслідкам конфліктів.

Важливим способом запобігання конфліктам є врахування особливостей поведінки конфліктних особистостей, що нерідко страждають на різні комплекси, незадоволені своїм становищем, статусом або роллю, дратівливих, напружених і агресивних, яким потрібно постійне задоволення хворобливої самозакоханості та зняття внутрішньої напруженості.

Сучасний висококваліфікований лікар – це особа, що надає допомогу, приймає рішення, спілкується, керує і враховує інтереси й потреби суспільства [4]. Таким чином, у підготовці лікарів нової генерації основний акцент ставиться на конфліктологічній освіті суб'єктів навчального процесу, а також на формування їхньої культури спілкування як загального методу підготовки, який забезпечує результати – формування гармонійних, усебічно розвинутих особистостей, які мають позитивні, комфортні стосунки з соціумом.

Список використаної літератури

1. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moz.gov.ua/strategija>. – Заголовок з екрана.
2. Бюджет на охорону здоров'я у 2018 році становитиме 2,6% ВВП. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.umj.com.ua/article/114261/byudzhel-na-ohoronu-zdorov-ya-u-2018-rotsi-stanovitime-2-6-vvp>. – Заголовок з екрана.
3. В Україні не вистачає 2,5 тисячі лікарів загальної практики – Розенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2197959-v-ukraini-ne-vistacae-25-tisaci-likariv-zagalnoi-praktiki-rozenko.html>. – Заголовок з екрана.
4. Towards the Assessment of Quality in Medical Education / World Health Organization. – Geneva : WHO, 1992. – 17 p.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

**Оджубейська О.Д., Кіндій Д.Д., Рамусь М.О., Король Д.М., Калашніков Д.В.,
Зубченко С.Г.**

Українська медична стоматологічна академія

Представлено перспективні напрями розв'язання актуальних проблем сучасної вищої медичної освіти в Україні, особливості теоретичної та практичної підготовки студентів з урахуванням сучасних вимог і умов навчання, методи її ефективної організації як невід'ємної складової в системі освіти майбутніх лікарів.

Ключові слова: інноваційні технології, дистанційне навчання, інформаційні технології, самостійна робота.

The given article presents the promising directions for solving the relevant problems of modern higher medical education in Ukraine, the peculiarities of students' theoretical and practical training with regard to modern requirements and training conditions, and methods of its efficient organization as an integral part of the educational system of prospective doctors.

Keywords: innovative technologies, distance learning, information technologies, students' self-work.

Європейський простір вищої освіти передбачає в ролі основи свого розвитку використання певного інструментарію (Європейська кредитно-трансферна система (ECTS), додаток до диплома, Європейські стандарти забезпечення якості, Європейська мережа кваліфікацій), що має забезпечити прозорість і зрозумілість навчального процесу, документів про освіту та гарантування якісної підготовки студентів. Усе інше – компетенція вищих навчальних закладів та національних органів управління освітою [1].

Певні проблеми і непорозуміння виникають у ході введення кредитно-модульної системи організації навчального процесу відповідно до ECTS. Модуль, за тлумачним словником рідко вживаних слів (госарій), є синонімом навчальної дисципліни, а кредит – одиницею вимірювання трудомісткості модуля, яка включає певну кількість засвоєних понять, зв'язків між ними, напрацьовані навички, тобто загальний обсяг знань і вмінь, включаючи